Ч. 274 Середа 8 (20) грудня 1899. Рік IX

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(До ситуациї. — Положенє Анґлійців в Африці).

Про ситуацию пише N. W. Journal. Теперішна криза дійде до свого верху в суботу, коли президент угорского кабінету Сель приїде до Відня. Коли ґр. Клярі не буде міг упевнити его, що закон о розділі посередних податків буде ухвалений в парляменті, то буде змушений податись з цілим кабінетом до димісиї. — Nar. Listy уважають правицю за розбиту і з острими докорами звертають ся против автономічної більшости. Згаданий дневник виступає остро також против Словінців і каже, що лише Хорвати остались вірними Чехам; але Чехи — кажуть — дадуть собі раду і самі. Той сам дневник доносить, що чеські члени торговельного суду, а також окружні суди в Пільзні, Будієвицях, Хрудимі, Кутній-горі, Таборі і в Ічині постановили здержати ся від повненя своїх обовязків, котрих не можуть погодити з своїми правними і народними переконанями. Через такий стрейк торговельні суди не можуть тепер полагоджувати спорів. — N. W. Tagblatt доносить, що правительственний проект язикового закона, котрий має управилити язикові справи в Чехах і на Мораві, обіймає цілий комплекс язикових справ і також засадничі постанови для всіх галузий адміністрациї. Проект увзглядняє також богато точок з німецкої програми з зелених сьвят; длятого правительство припускає, що Німці не будуть противити ся тому проектови. Проект заспокоює також оправдані жаданя Чехів. Коли в угодовій комісиї голосовано над внесенєм н. Ґрабмаєра, щоби засіданє продовжити ще і на вечер до півночи, члени комісиї з католицкого сторонництва здержали ся від голосованя, уважаючи, що таке поведенє не веде до цілн, а тілько ще більше викликує завзяте. Наслідком продовжуваня засідань — кажуть — може бути хиба то, що той чи сей чеський посол буде о кілька годин довше говорити.

В пятьох днях побили Бури ґен. Метуена, Ґатакра, а вкінци і головнокомандуючого анґлійскою армією ґен. Буллера, а побили їх так, що коли би не держали ся своєї звістної тактики і пустили ся за ворогом, то були би Анґлійців цілковито знищили. Але Бури волять поволи вибивати ворога і не виставляти ся на дуже кроваві побіди. Супротив величезної переваги Анґлії мусять дуже щадити своїх людий. Тимчасом Анґлійці і не думають о покінченю війни, поки Бури не будуть побіджені, хоч доси мало на то виглядів. В пятьох днях ціла сила анґлійска в Африці зломана. — Ґен. Буллер, на котрого покладано в Анґлії надії, що пімстить поражки Ґатакра і Метуена та що розібє Бурів в пух — вийшов в пятницю з цілою своєю силою, т. є. 15.000 войска з свого табору над ріку Туґелю, за котрою стояли Бури в скріплених становищах. Буллер знаючи, що на тій ріці суть два броди до переходу, віддалені від себе о дві милї, постановив перейти одним або другим. В тій цїли вийшов о 4-тій рано з табору просто над ріку. Ґен. Гарт мав пробовати насамперед переходу через правий брід, а Гілдиярд уставив свої войска над бродом лівим. В середині станув ґен. Літльтон з артилерию, аби підпирати один, або другий відділ. Вже рано побачив Буллер, що артилерия не богато вдіє і велів Гартови відступити. Однако того приказу не можна було виповнити, бо Гарт з великою хоробростию перейшов ріку серед величезних страт. Було ясно, що цілий відділ пішов на погибель і здасть ся, що на другім боці ріки дістав ся до неволі. Тепер рішив Буллер направити ту поражку при другім броді і використати хвилю, коли Бури були заняті відділом Гарта. Велів отже Гільдиярдови переправляти ся через ріку. Гільдиярд займив будинок зелізничої стациї в Колензо і сусідні доми. Однако в тій хвили прийшла вість, що артилерия, котра мала Гільдиярда підпирати, не стріляє. Бури з противного боку ріки вистріляли всї коні, вибили більшу половину канонірів, а прочих вігнали з їх становищ. Геройству капітана Геффільда удало ся виратувати дві армати, десять попало в руки Бурів, а прочі поломані. Супротив того Буллерови не оставало нічого иншого як уступити і вечером був він вже назад в своїм таборі. Поражка Анґлійців величезна, а еї наслідки будуть дуже грізні. Поперед усего ґен. Уайт в Ледісмес з своїми 7000 людий майже пропав, дальше Голяндці замешкалі в анґлійских кольоніях тепер громадно прилучать ся до Бурів, а вкінци повага Анґлії у муриньских народів полудневої Африки незвичайно упала. Супротив того страшного погрому, анґлійске міні

---

4)

Спадаючі зьвізди, метеори і комети.

(Дальше).

II.

Спадаючі зьвізди в піснях і повірках народних. — Що то суть спадаючі зьвізди і яка ріжниця між ними а метеорами. — Найважнїйші рої спадаючих зьвізд і звязь їх з кометами.

Нема мабуть нікого, хто би бодай раз в житю не видів спадаючої зьвізди. Єсть то так звичайне з'явище, що мало хто цікавий, би знати его причину так само, як мало кого то обходить, чому сонце сходить і заходить. В нашім народі склала ся навіть про се з'явище досить оригінальна гумористична пісня зі ще оригінальнїйшою до неї мелодиєю. Гурток хлопців сьпіває разом:

Ей зьвізда, що з небес упала!
Летївши, фурфоньки пускала.
Збирайте ся хлопаки — и!
Беріть зьвізду на друки —и!

Сьпівають, уривають кінцеве „и!" дуже нагло, а відтак один з гурту відзиває ся грімким голосом:

Ей зьвізда!

На то відзиває ся другий так само грімко:

Там то зьвізда!

А третий додає:

Але бо то зьвізда!

Наконець всї разом кричать ніби перепуджені:

Стра — ах!

Та й в повірках грають спадаючі зьвізди важну ролю. Дівчина, що хоче мати щасте в любови, повинна дивити ся, де зьвізда упаде, здоймити еї і обмити ся нею. А тота зьвізда — кажуть — коли упаде на землю, то виглядає мов дриглї. Впрочім здає ся, що то не лиш у нас єсть повірка, що з упавшої на землю зьвізди роблять ся „дриглї"; подібний погляд єсть і в Німеччині, як то показує слідуюча істория. В падолисті сего року, на кілька днів перед тим, коли мав показати ся рій спадаючих зьвізд, званих „леонідами", прийшла була якась дівчинка до молочарні в Куксгавен, коло Гамбурґа, і купила там молока. За хвильку опісля прийшла там знов мати тої самої дівчини, і купила другий раз таку саму скількість молока, а коли молочар спитав еї, длячого она ще раз купує, коли вже раз еї донечка тут була і купила, жінка відповіла, що молоко по дорозі зіпсувало ся, бо до горшка впала спадаюча зьвізда. Се очевидно здивовало молочаря, і він спитав жінку, як виглядає тота зьвізда. Она сказала ему, що то очевидно чортове діло, бо із зьвізди, що упала в молоко, зробила ся грудка ніби якогось лою або дриглів, і она боїть ся длятого уживати того молока, щоби ним не отроїти ся.

Після иншої повірки кождий чоловік має свою зьвізду на небі; скоро який чоловік умре, то его зьвізда спадає з неба і гасне. Ну, як би ся повірка була правдива, то хиба мусїли би були люди вже давно вигинути, бо що року спадає множество зьвізд а в декотрих порах року навіть таке множество, що здає ся як би падав огнистий дощ. Буває так, що на годину або півтора спадає около 30.000 зьвізд; в такім случаю мусїла би то бути хиба якась страшенна, нечувана і небувала пошесть, як би тілько людий гинуло на годину. Тимчасом спадаючі зьвізди не що иншого лиш то само що й метеори — то якісь тїла, що із простора сьвітового підходять до нашої землї і дїставшись в еї притягаючу силу спадають на ню.

Хто мав колись нагоду придивити ся уважно спадаючим зьвіздам, той знає, що нараз серед нічної темноти, посуне ся по небі якась зьвіздочка, летить хвильку і гасне відтак десь таки у воздусі. Така спадаюча зьвізда єсть звичайно дуже маленька, але бувають і такі, що на око суть більші і яснїйші як найбільші зьвізди на небі. Одинока ріжниця між метеорами а спадаючими зьвіздами єсть хиба лиш та, що метеори бувають більші і сьвітять майже аж до тої хвилї, коли вже долїтають до самої землї а спадаючі зьвізди суть менші і гаснуть високо в горі. Із многих спостережень обчислено, що спадаючі зьвізди показують ся у висоті 10 до 14 миль. Дальше обчислено, що метеори летять в просторі сьвітовім з незвичайною скоростию і роблять на секунду 3 до 9 миль. Коли отже з тою скоростию добіжать до границї воздуха над нашою землею, зачинають терти ся об воздух і тратять тогди що найменше трийцяту часть своєї скорости в однїй секунді. Нагла страта тої скорости замі-

стерство війни рішило чим скорше вислати ще 30.000 войска до Африки, а рівночасно зарядило зміну начальства. І так ґен. Ґатакр і Метуен будуть заступлені иншими ґенералами, а на місце ґен. Буллера прийде славний ґен. льорд Робертс, що вже виїхав з Льондона. Шефом ґенерального штабу іменовано звістного побідителя Магдистів льорда Кіченера.

Новинки.

Львів дня 19-го грудня 1899.

— **Нові марки почтові** будуть заведені з початком нового року. Ціна тих марок буде вже означена після валюти короновоі, а рівночасно і ціна їх буде трохи підвисшена. Нові марки будуть подовгасто чотирогранні і папір, з котрих они будуть робити ся, буде мати делікатні брунатні жилочки. На марках по сотикови буде цісарска голова обернена на лво, а на горі і на долині буде вписане німецке слово „Heller“ (сотик), по обох боках буде вписане по німецки: „Ц. к. австрийска почта“. Марки аж до вартости одної корони будуть друковані, а дорожші будуть риті на міди. Всї дотеперішні марки і значки почтові вийдуть з уживаня найдальше до кінця марта 1900 р., а хто буде мати більший запас, той зможе їх виміняти ще до кінця 1900 р.

— **Ц. к. Дирекция почт і телеґрафів** просить нас оповістити отщо: З причини наближаючих ся сьвят Різдва Христового, есть рух почтовий значно більший ніж коли иноді. З уваги на се пожаданим есть так в інтересі самої публики як також заведення почтового, щоби посилки почтові в належитім часї без опізненя адресатам могли бути доручені.

Щоби сему вдоволити, поручає ся, щоби посилки, містячі рибу або инші предмети виділяючі з себе вогкість або товщ, були крім звичайної належито прикріпленої або на самій посилці написаної адреси з докладним поданем змісту заосмотрені в таку саму адресу *окремо поміщену в середині* посилки, або на окремій тектурці, котру до дотичної посилки кріпко причепити належить.

Не менше пожаданим есть, щоби при посилках до більших міст, як пр. до Львова, Кракова, Відня, Праги, Будапешту і т. д., в котрих оплачує ся податок акцизовий, зміст посилок, складаючий ся з течей або предметів підлягаючих тому податкови, так на самій посилці, як і на листї пересилковім поданий був в лїтрах, взглядно в кільоґрамах, щоби тим чином улекшити вимір оплати акцизової без отвираня посилок.

— **Виділ Тернопільскої філії „Просьвіти“** оповіщує, що загальні збори філії, котрі зголошені були на 26-го н. ст. грудня с. р., відбудуть ся дня 10-го н. ст. січня 1900 р. з тою самою програмою, в тім самім часї і в тій самій місцевости (комната Gwiazd-и), як було оголошено попередно, і з огляду на порядок дневний і льосованє просить о численну участь.

— **Збори філії „Просьвіти“ в Товмачи** — як доносять телеґрафічно — відбудуть ся дня 20 н. ст. грудня. На зборах будуть також реферати економічні.

— **Виділ Товариства „Власна поміч“** в Мислові подає сим до відомости, що товариство каси позичкової „Власна поміч“ в Мислові розвязано, а маєток, який був, передано товариству Читальні „Просьвіти“ в Мислові. — *Михайло Мельник*, предсідатель.

— **Месть зведеної.** В Загоринї коло Нового Санча приключила ся страшна пригода. Катерина Климківна, молода сільска дівчина, була в любовних зносинах з паробком Буляндою з того самого села. Наслідки їх любови спонукали Буляндy до того, що покинув Климківну, та найшов собі иншу; Стахонівну Коли Климківна дізнала ся про се, рішила за всяку ціну відорвати Буляндy від Стахонівної і в тій цїли облляла лице суперниці вітриолем в ночи, в часї коли тамта спала. Климківну увязнено, а та, що їй порадила спосіб, утїкла до Америки.

— **Поцїлуй — урядовою печаткою.** В Америці істнує звичай, що бурмістр при злуці молодої пари супругів складає на устах судженої батьківский поцїлуй. Тепер один з поважних новойоркских дневників розписав рід квестионаря, як бурмістри задивляють ся на ту справу, що в Новім Йорку істнує без перерви. Майор Філядельфії відповів, що справляє ему велику радість, коли лучить на віки двоє людий, але привилей поцїлуя нїчо его не обходить. Бурмістр Гартфорду є гадки, що поцїлуй судженої єсть не лиш правом, але також обовязком. Взагалї випала анкета за поцїлуями, бо не найшло ся богато бурмістрів, що осудили поцїлуй. Про послїдних вкінци оповідають злобні товариші, що то нотиричні „пантофлї“, що зі страху перед жінками заявили ся против поцїлуїв.

— **Конкурс.** Наукове Товариство імени Шевченка розписує отсим конкурс на маніпулянта Товариства. Від кандидата вимагаєть ся докладного знаня рускої і німецкої мови в слові і письмі і веденя бухгальтерії. Платня відповідно до умови. Подання належить вносити на адресу Товариства (ул. Чарнецкого, Ч. 26) до кінця грудня 1899 р. За Виділ: *М. Грушевський*, голова. *В. Гнатюк* секретар.

Телеґрами.

Відень, 19 грудня. Часописи доносять, що нині відбуде ся рада коронна під проводом Цісаря. До тої ради привязують велику вагу з причини теперішного політичного положеня.

Льондон, 19 грудня. З Моддеррівер доносять, що Бури стоять о 5 миль від войск ґен. Меттена. Всї бурскі сили в тій околици числять до 20.000 людий. — Після обчислень часописий стратили Анґлїйцї досі в полудневій Африці 7630 людий, убитих, ранених і полонених.

Константинополь 19 грудня. Шурин султана Дамад-Магмуд разом з двома синами утік на францускім пароході, бо попав в неласку на султаньскім дворі.

— **Подяка**. Пан Людомир Келер, (Koehler) артист-маляр зі Львова, прикрасив і помалював сего року після вимог руско-католицкого обряда нашу церков. Сей пан злучив в одну артистичну цілість весь засіб свого знаня, так, що наша церков прикрашена і помальована его умілою і вправною рукою, безперечно може служити яко взорець для прикрас инших церков. За Ваші Впов. Пане артисте труди і працю, за Ваше справді мистецке діло, хотяй дуже скромно гоноровані, прийміть від нас сердечну подяку, а заразом совістно і з чистим серцем поручаємо Вас і Ваше діло всім П. Т.

няє ся тогди в так велике тепло, що оно доходить до кілька тисячів степенів. Великі метеори тогди розгарюють ся і топлять ся з верха а иноді, коли межи теплотою зверха а в середині есть велика ріжниця, і коли они прийдуть в густїйший воздух, де сильнїйше труть ся об него, то і розскакують ся з великим лоскотом. Малі метеори в такім случаю розтоплюють ся зовсїм і заміняють ся вже високо в горі в пару і тим способом щезають, або як кажемо, они згарають. Отсе діє ся з всїма тими метеорами, котрі називаємо звичайно „спадаючими звіздами“. Метеори упавші на землю або т. зв. метеорити знаходимо дуже часто і з них маємо нині по деяких музеах дуже цінні збірки; спадаючі зьвізди пропадають для нас без слїду. Але для сьвіта они не пропадають; пара з них коли остигне, спадає яко дуже дрібонький і широко розкинений, здаєсь металевий порох на нашу землю. Сим лиш дасть ся пояснити, що проф. Норденшильд (Nordenskjöld) знайшов далеко на півночи, на Шпіцберґах, більше як на сто миль далеко від всяких людских осель мілкий порошок з зелїза; его чей не розписала там анї людска рука, анї огнисті гори, то слїд спадаючих зьвізд, котрий на далекій півночи, де глухо і пусто, не може так борзо затерти ся, як би затер ся в наших сторонах.

Але есть ще одна важна ріжниця між спадаючими зьвіздами а тими тілами, котрі називаємо метеорами. Метеори спадають звичайно поодиноко взглядно в малій скількости і коли небудь, не вяжуть ся з часом. Противно спадаючі зьвізди; они спадають так величезними масами, що творять величезні рої, котрі появляють ся так правильно в деяких порах року, що тим вже в глубокій старинї мусїли впасти людем в очи. Найстаршим з таких роїв есть той, що показує ся правильно в часї межи 19 а 23-им цьвітня що року. Рій той називаємо „Лїриядам“ і про него маємо найдавнїйшу історичну звістку; хіньскі літописи згадують про него вже на богато сот літ перед рождеством Христовим.

Нема майже місяця в році, в котрім би не показував ся який рій спадаючих зьвізд, але найважнїйші з них то крім Лїриядів ще слїдуючі: „Персеїди“ або „сльози сьв. Лаврентия“; есть то рій спадаючих зьвізд, котрий показує ся звичайно около 10 серпня. І сей рій звістний нам більше вже як 1000 лїт, а декотрі християньскі народи на заході називали его „огнистими сльозами сьв. Лаврентия“, на спомин того мученика, котрого підчас гоненя християн в році 258 погани живцем пекли на зелїзнім рушті. Память того мученика обходить західна церков дня 10 серпня а після народної повірки сьв. мученик того дня плаче огнистими сльозами, котрі тогди сиплють ся з неба. — Рій, званий „Леонїдами“, котрий сего року тілько страху нагнав людем показує ся звичайно межи 13 а 15 падолиста, але слабо, а що 33 лїт в такій масї, що творить незвичайне з'явище. Сей рій, як і другий, котрий показує ся 27 падолиста а особливо красно що 6 лїт, званий Андромедидами Білідами також метеорами Білї (Biela), належать до найзамітнїйших і до найбільше розсліджених, котрі нам найлїпше дали розізнати природу і походженє спадаючих зьвізд. Длятого поговоримо о них дещо обширнїйше.

Першу докладну звістку про рій Леонїдів подав нам німецкий учений Александер Гумбольдт. Було то в 1799 р. Гумбольдт був тогди в місті Кумані (Cumana) в полудневій Америці. Було то досьвіта дня 12 падолиста, коли з неба почали сипати ся зьвізди як би „огнистий дощ“; межи ними були декотрі на око так великі як місяць. Цїле з'явище тревало від 2 до 4 год. Тисячі а тисячі огнистих куль і маленьких звізд летїли мов бомби з неба а все в однім напрямі, з півночи на полудне. Чим яснїйше робило ся на дворі, тим менше очевидно було видко то з'явище, але всетаки ще в пів години по всході сонця було видко поодинокі ясні і великі огнисті кулї. Гумбольдт старав ся зібрати вісти про се з'явище зі всїх сторін сьвіта і показало ся, що его було видко не лиш в Кумані але й в цїлій Америці від рівника аж до Нового Геррнгуту в Ґренляндії, ба навіть по части і в Европі, загалом на просторі, займаючім 55 міліонів квадр. кільометрів. Дальші розсліди показали, що таке саме з'явище було видко в 1766 р. і що найдавнїйше нам звістне було в році 902.

В 1823 дня 13 падолиста досьвіта спадали зьвізди знов досить густо, а то повторило ся знову тої самої ночи в 1832 р. Але з'явище, яке оглядали американьскі зьвіздарі Ольмстед і Пальмер в Нюгавен (Newhaven) в ночи з дня 12 на 13 падолиста 1833 р. було найвеличавїйше, яке нам взагалї знане. Після Лїттрова Вайса сипали ся огнисті кулї мов ракети з одного місця на небі і то так густо як коли паде густий сніг а цїле небо нїби горіло. Ще о 6 год. рано, коли з'явище вже було значно ослабло начислив один зритель в Бостонї за чверть години 650 спадаючих зьвізд, а з того виходить, що через 9 годин, підчас котрих тревало цїле з'явище, мусїло в самім Бостонї злетїти з неба більше як за чверть міліона зьвізд. І се з'явище було так само видко на великім просторі, бо зпиш на 6 міліонах квадр.

Комітетам і братствам церковним. — Пiддністряни в грудни 1899.— *Karol Jaźwiński*, голова комітету церковного. — *О. Іеан Боднар*, парох. *Федь. Гупало*, нач. гром. *Стефан Король*, *Іван Пшик*, провізори церковнї.

Переписка зі всїми і для всїх.

Просимо не присилати анї марок листових анї карт кореспонденцийних, бо листовно не відповідаемо нікому.

Всї, що надіслали нам свої питаня, зволять вибачити, що доси не дістали відповіди; майже пятинедільна недуга станула тому на перешкоді. При сїй нагоді просимо — вже не знаемо, по котрий раз — не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних, бо письменно нікому не відповідаемо.

Оповістка.

— На продаж в Немирові з вільної руки єсть дім о 5 комнатах, з пивницею, шопою, древітнею і городом доокола за 1500 зр. Купуючий зволить зголосити ся до ц. к. нотаря в Немирові, а той повідомить відтак властителя.

Ів. Бойко: Манускрипт звольте собі відобрати або подати докладну адресу задля відосланя, бо нам не пригожий. — **Монастир СС. Василиянок в Словітї:** Про закладане ледівнї ми сего року о скілько собі пригадуемо не писали, а дотичного числа з попередних років не маемо, отже й не можемо вислати. Будемо старати ся пояснити сю справу в однім з найблизших чисел в части господарскій, отже просимо там глядати. — **Ф. Козак з Рог.:** Коралї з першої руки можна купувати або в Триестї: Guiseppe Costa di Giaco, Triest, Via delle scuole nuove 16 або у Венеции. Одно і друге єсть для Вас неможливе, хиба що маете так великий капітал, що зможете розпочати торговлю сим товаром. А відтак ще й така річ, що найлїпше було би поїхати на місце побачити товар і умовити ся. Можна би й переписати ся. У Відни продае коралї фірма Caroline Werndl, Wien I. Lichtensteg, Kramerg. 9. В такий товар треба вложити капітал, а ним не так легко обертати як н. пр. перцем та всїляким корінем. Писати треба би по нїмецки, а без гроший на оказ Вам нїхто не пришле. — **А. Б. В.:** 1) Як обходити ся з атласом при фарбованю, годї Вам сказати, бо передовсїм треба би знати, як він мае бути зафарбований. Впрочім радили би ми не брати ся самим до фарбованя, бо й богато заходу і не знаючи способу можна материю збавити. — 2) Гуцульский стрій жіночий більше менше такий: на голові хустка, груди і плечі окривае кептарик (короткий без рукавів кожушок); верх того приходить червоний (иноді чорний або рудавий) короткий сердачок на опашки; сподом або запаска або й яскрава спідниця (давнїйше обшивано ще білими або жовтими ґальонами); на ногах постоли і червоні або білі опинки (рід камашів). На шиї носять жінки намиста з мосяжними хрестиками а богачки ще й дукачі. — **Учитель в Р.:** Вашому бажаню відповість може Аґентия „Helios" Доміника Івановского, Львів ул. Словацкого (напроти головної почти) ч. 2. Аґентия ся мае також бюро рекомандациї для учителів приватних, официялїстів приватних і помічників торговельних. — **Незнаючий у Львові:** Фабрика Обляка в Ґрацу мае сукна і на одїня жіночі відповідні до пори року. Для дїтий окремого сукна не виробляе ся і треба вже добирати з сукон для мужчин або женщин. — **Йори, єри, йор йор-йор:** Гимн етимольоґічних старовірів співае ся на нуту „Мир Вам брата". Чи „Дїло" передрукувало сей гимн, не знаемо; ми за тим не слїдили. — **Ів. Т. в Давид.:** Коли гриб знищив підлогу, то нема иншої ради, лиш треба цїлу підлогу зірвати, ба оглянути й цїлий будинок, чи гриб де не захопив дерева, а всяке таке дерево треба виймити і заступити новим. Який добрий будівничий міг би то найлїпше зробити. Нове дерево треба заправити консервацийним средством, найлїпше т. зв. Carbolineum з фабрики R. Avenarius в Amstetten в Долїш. Австриї, головний склад у Відни Wien III/I. Hauptstrasse 84. Гриб домашний сам про себе не єсть шкідливий для здоровля, але він держить вохкість, ширить гниль і так посередно помагае ширити ся всему тому, що може шкодити здоровлю. — **Ч. М. Ґ.:** Як виправляти скірки з заяців, лисів і т. п. сего не знаемо; ся штука належить до т. зв. білоскірників (гарбарів) і єї треба учити ся. Навіть як би ми на тім і знали ся, то мусїли би хиба писати окрему книжку. — **Волод. Август. в Б.** Длячого хрест на угорскій коронї загнений? Істория того загненя датуе ся з часів угорскої революциї в 1848—1849. Коли Мадярам в 1849 р. вже не щастило ся, ворохобники Кошут і єго прихильники забрали коронацийні відзнаки угорских королів а між ними і корону сьв. Стефана, короля угорского з хрестом на вершку, і спакували в скриню та повезли аж під Оржаву (Орсову) та закопали там в якійсь печери не далеко т. зв. Зелїзних воріт в землю. Коли замикано віко від скринї, зігнув ся був хрест на коронї. Коли опісля відзнаки коронацийні віднайдено, лишено хрест на коронї загнений на памятку сеї історичної подїї. — **П. К. в Наг.:** 1) Жадані числа вишлемо може сими днями. — 2) Пораду на ногу міг би Вам дати лиш лїкар, бо треба би Вас докладно оглянути. Причиною може бути неправильне круженє крови, а ту неправильність може викликувати не лиш якась хиба серця але також затамоване круженя крови в долїшній части тїла. Може терпите часто на великий запір? В такім случаю добре було би через два або три днї з ряду випити по склянцї або на ніч або в день з рана гіркої води Франц Йосифа (фляшка мабуть 25 чи 30 кр.) при тім мірна диєта. На всякий спосіб зарадьте ся лїкаря. — **Федор Б. в Коломиї:** На жаль недуга не дозволила нам скорше відповісти, а тепер може бути вже й запізно. В таких случаях найлїпше зараз піти до доктсра, бо годї знати, що єсть або що може бути. Пльоване кровю може иноді бути й зовсїм нешкідливе, иноді же занедбане може стати ся небезпечним. Здае ся, що то було може якесь катаральне запалене в головнім проводї віддиховім, сполучене може з пукненем тонесенької жилочки кровоносної.

(Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати анї марок, анї карт кореспонденцийних до відповіди.

кільометрів. Декотрі із спадаючих зьвізд були дуже великі і тягнули за собою велику віху.

Аж се з'явище звернуло на себе всю увагу зьвіздарів, тим більше, що із записок в лїтописях та з иньших вістий показувало ся, що се з'явище повтаряе ся докладно в певних відступах часу, отже єсть періодичне. Проф. Денізон Ольмстед в Нюгавен, котрий дуже докладно слїдив за сим з'явищем, відкрив тогди, що коли продовжити дороги всїх спадаючих зьвізд взад, то лїниї, які вийдуть з того продовженя, зійдуть ся в однім місци на небі, іменно близько зьвізди, означевої грецкою буквою ґама (γ), в громадї зьвізд, званій левом, (по латинї: leo), і звідси пішла назва того роя: леоніди. Він добачив також, що місце се на небі, звідки спадаючі зьвізди розходять ся мов проміне, не зміняе ся нїколи, хоч би й куди земля своєю осию повернула ся. З того вносив він, що спадаючі зьвізди не суть ніякими тїлами, котрі би знаходили ся лиш у воздусї нашої землї — бо тогди мусїло би разом з землею зміняти ся то місце, звідки они виходять — лиш що они звідкись з простора сьвітового в тім місци дістають ся до нашого воздуха.

Цїле се з'явище пояснював Ольмстед тим, що то якась комета підійшла дуже близько до нашої землї, і що тота комета потребуе майже рік часу, щоби обійти раз доокола сонця. Зьвіздар Ольберс був знов того переконаня, що спадаючі зьвізди є 1833 р. не стоять в ніякій звязи з тими, що спадали в попереднім роцї, лиш що то повторило ся то саме з'явище, яке видів Гумбольдт в 1799 р., а коли так, то треба зачекати знов ще 33 лїт, а тогди може в 1867 р. покаже ся знов такий самий рій спадаючих зьвізд. Проф. Нютон в Нюгавенї взяв ся опісля також слїдити докладнїйше за сим з'явищем, і заповів наперед, що в ночи з 13 на 14 падолиста 1866 р. покаже ся знов великий рій спадаючих зьвізд.

Так і стало, як заповів американьский учений. В ночи з 13 на 14 падолиста 1866 зьвізди спадали знов як би огнистий дощ з неба, а лиш длятого, що то діяло ся над раном, мало хто в Европі видів се з'явище; але хто видів, міг тисячами начислити спадаючих зьвізд. Від 9 до 12 години начислено лиш 193 метеорів, але вже від 12 до 2 год. аж 6892; від 2 до 5 год. знов менше, бо лиш 1400 метеорів. В обох слїдуючих роках припадав рій спадаючих зьвізд в Европі на день, і не можна було єго видїти; але в Америцї припадав він на 5 год. рано, і там начислено за півтора годин около 30.000 спадаючих зьвізд. Із спостережень на берлїньскій зьвіздарни в 1866 р. показало ся також, що спадаючі зьвізди почінали сьвітити у висотї яких 150 кільометрів, а гасли у висотї 82 кільометрів. А що земля і рій спадаючих зьвізд бігли проти себе зі скоростию яких 60 кільом. на секунду, то показало ся з дальшого обчисленя, що ті зьвізди, хоч на око падали так густо, як би н. пр. густий сніг, були все-таки одна від другої віддалені на яких 75 до 150 кільометрів. Також і на самих метеорах зроблено цікаве спостереженє. На кінци дороги одної спадаючої зьвізди спостережено іменно, що зробила ся кругла хмара, котра розширила ся у висотї 80 кільом. як би обруч, а відтак за час яких 8 до 10 мінут посунула ся взад майже о 22 кільометрів, зовсїм так, як би єї якась сила взад потрутила.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

І Н С Е Р А Т И.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).